

Enighed mellem regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Enhedslisten, Alternativet, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti

om

samarbejdet om at nedbringe plastikforurening og fremme en cirkulær plastikøkonomi

30. januar 2019

Parterne er enige om, at plastik er et godt og nyttigt materiale med mange positive kvaliteter, men at der opstår problemer, når plastik overforbruges, designes på en måde, der hindrer genbrug og genanvendelse, ender i naturen som affald og mikroplast eller forbrændes fremfor at blive genbrugt og genanvendt.

Parterne er enige om, at der er tale om en stor, kompleks og global udfordring og kan konstatere, at der er mange grunde til, at miljøudfordringer med plastik opstår og at der derfor ikke er én løsning, som kan løse alle problemerne, hvorfor det er nødvendigt at prioritere indsatsen.

Plastik er ikke bare plastik. Plastik findes i tusindvis af variationer med forskellige indholdsstoffer og materialesammensætninger. Der er ofte tale om sammenblandinger med andre materialer, som er udviklet til hvert sit unikke formål og som finder anvendelse i alt lige fra komplekse industriprodukter, som vindmøllevinger og medicinsk udstyr og til dagligdagsprodukter som f.eks. emballage, tekstiler og elektronik.

Plastik er primært et oliebaseret produkt. Produktion, forbrug og afbrænding af plastik vurderes på globalt plan at medføre udledning af ca. 400 mio. tons CO₂ hvert år. Parterne er enige om, at en del af løsningen på at nedbringe dette er mere genbrug og genanvendelse, reduktion af unødigt plastikforbrug, samt reduktion af forbrænding af plastik. Noget plastik kan nemt og enkelt genbruges og genanvendes, imens andet plastik er sværere at genanvende f.eks. på grund af indhold af problematiske stoffer eller sammenblanding af forskellige plastiktyster eller sammenblanding med andre materialetyper. Restplastikaffald ender i dag i forbrændingen, fordi der endnu ikke er anlæg i Danmark, der kan oparbejde plastik til råstoffer.

Parterne er enige om, at plastik også er et stort problem, når det ender i naturen. Det nedbrydes meget langsomt og når det nedbrydes, forsvinder det ikke, men neddeles langsomt til mindre og mindre plastikstykker, som i sidste ende bliver til mikroplast. Når mikroplast ender i miljøet, kan det påvirke jord- og vandmiljøet, herunder mennesker og dyr. Parterne kan konstatere, at erkendelsen af mikroplast som potentielt miljøproblem er ret ny, og at det betyder, at viden om miljø- og sundhedseffekter fra mikroplast endnu er begrænset.

Parterne kan konstatere, at der på plastik-området generelt er brug for mere viden. For at kunne prioritere en effektiv indsats mangler der konkret viden om hvilke plastiktyster, der primært anvendes i Danmark, i hvilke sektorer det største forbrug og spild er, hvor meget plastik, der importeres som nye produkter, hvor meget der produceres i Danmark og eksporteres ud af landet. Der er behov for mere viden om plastik som produkt, men også i forhold til plastiks skæbne, når det bliver til affald, herunder hvor meget plastikaffald, der genbruges og genanvendes, samt hvor meget plastikaffald, der i dag er i naturen både i form af større plastikstykker og mikroplast. Og endelig mangler der udvikling af teknologi og nye smarte løsninger.

Parterne er enige om, at en effektiv løsning af de miljømæssige udfordringer med plastik kræver, at der alle steder i plastikkens nuværende rejse fra ny vare til affald, er behov for mere viden, så der kan findes løsninger, der sikrer et cirkulært plastikforbrug med minimalt spild til miljøet og minimalt spild af ressourcer. Det skal sikres, at plastik ikke ender i naturen som forurening, men i stedet genbruges og genanvendes og at unødigt plastikforbrug reduceres.

Parterne kan konstatere, at flere danske virksomheder allerede tager ansvar for at reducere miljøbelastningen fra de plastikprodukter, som de markedsfører. F.eks. ved helt at fjerne engangsplastikprodukter fra hylderne eller ved at benytte genanvendt plastik i nye produkter og en lang række parter har desuden i fællesskab udviklet designmanualer for bæredygtigt emballagedesign. Parterne er enige om, at der bør bygges videre på disse initiativer i en national indsats.

Parterne er enige om, at reelle og effektive løsninger på udfordringerne med plastik kræver en solid indsats og et markant fælles politisk fokus og samarbejde over en længere årrække, så den nødvendige omstilling kan realiseres.

Parterne har noteret sig regeringens plastikhandlingsplan, jf. bilag 2.

Parterne er enige om at supplere regeringens plastikhandlingsplan med de initiativer, der fremgår af bilag 1, samt at den politiske drøftelse af, hvordan de mange udfordringer med plastik kan løses, skal fortsættes og ske løbende, fordi diskussionen om, hvordan vi håndterer plastik kun lige er begyndt.

Parterne er enige om, at klare målsætninger er væsentlige for at drive omstillingen til en cirkulær plastikøkonomi, men at fastsættelse af nationale reduktionsmål og beslutning om relevante virkemidler, skal ske på baggrund af et solidt datagrundlag. Parterne kan konstatere, at dette datagrundlag på nuværende tidspunkt på en lang række punkter ikke er til stede, og er enige om, at fokus skal være på hurtigst muligt at få tilvejebragt det relevante datagrundlag.

Parterne noterer sig, at Danmark er forpligtet til at nå ambitiøse målsætninger for genanvendelse af plastikemballage. I 2025 skal 50 pct. af plastikemballagen genanvendes og i 2030 er genanvendelsesmålet 55 pct.. Med brug af forventet revideret opgørelsesmetode vurderes det foreløbigt, at Danmark i dag genanvender under 20 pct., og at der derfor er behov for et skærpet fokus på at fjerne barrierer for genbrug og genanvendelse af plastikemballage, herunder ressourcerne i restplastikaffald. Parterne noterer sig desuden, at der skal indføres udvidet producentansvar for emballage, som skal implementeres på en sådan måde, at der gives økonomisk incitament til at designe emballage til genanvendelse.

Parterne forventer, at implementering af det kommende ambitiøse engangsplastik-direktiv vil medføre en væsentlig reduktion af plastikaffald i naturen igennem bl.a. produktforbud og oprydningsansvar for cigaretskod. Parterne noterer sig desuden, at direktivet vil medføre et krav om en reduktion af forbruget af engangsplastik-fødevareremballage i take-away-branchen, samt at det er første gang, at der på EU-niveau fastsættes krav om brug af genanvendt plastik i nye produkter (plastikflasker af PET). Parterne noterer sig også, at der igennem direktivet sikres en målrettet indsats henimod mere genanvendelse af fiskegrej og reduktion af spøgelsesnet igennem udvidet producentansvar.

Parterne noterer sig desuden, at det i øjeblikket drøftes på EU-niveau, hvordan der kan udvikles en standardiseret metode til at måle mikroplastik i vandmiljøet. Parterne er enige om, at det på baggrund af den standardiserede målemetode skal vurderes, hvilke muligheder der er for at inddrage reduktion af mikroplastik i vandplanlægningen.

Parterne er enige om, at der på plastikområdet er behov for et bredt politisk samarbejde, hvor seneste viden deles, og hvor udvikling af området på den baggrund løbende drøftes. Plastik er en tiltagende miljøudfordring, som kræver nye løsninger og nye samarbejdsformer, både i værdikæden fra produkt til affald til ny råvare, men også politisk, så der sikres klare rammer og mål for de virksomheder, offentlige myndigheder og forbrugere, der alle skal bidrage til at sikre den nødvendige omstilling.

Dette vil konkret ske ved, at parterne på et årligt møde i perioden 2019-2022 drøfter behovet og mulighederne for at fastsætte yderligere målsætninger, samt drøfter hvilke yderligere initiativer det vil være relevant at igangsætte for at nå disse målsætninger. Dette vil ske på baggrund af en orientering om status på initiativerne i regeringens plastikhandlingsplan, supplerende initiativer, den nyeste viden på plastikområdet, viden om ny EU-regulering samt igangværende teknologiudviklingsprojekter.

Enigheden mellem parterne har ikke karakter af forlig og er ikke en stemmeaftale.

Bilag 1

Parterne er enige om følgende:

1. Den nationale implementering af EU's ambitiøse engangsplastik-direktiv skal ske på en sådan måde, at målet om at reducere plastikaffald i naturen opnås, herunder også med et særligt fokus på at reducere mængden af cigaretskod og efterladt fiskegrej.
2. Det nationale plastikcenter skal nedsætte et forum for emballageplastik på tværs af værdikæden, som skal arbejde videre på anbefalinger om design af emballage fra fx Forum for cirkulær plastemballage og konsortiet Rethink Plastic. Formålet er at reducere antallet af plastikemballage typer til 3-5 typer samt fremme emballage, der nemt kan skilles ad og genanvendes. Danmark vil desuden i regi af sit samarbejde med bl.a. World Economic Forums Platform for Accelerating the Circular Economy (PACE) fokusere på internationalt at fremme dagsordenen om begrænsning af plastikforurening og udvikling af en cirkulær økonomi for plastik, herunder færre plastikemballage typer.
3. Det nationale plastikcenters erfaringer og vidensopbygning vedrørende bæredygtigt design af plastikemballage inddrages i implementeringen af det udvidede producentansvar for emballage. Dette med henblik på at der gives økonomisk incitament til bæredygtigt design og materialeforbrug hos de virksomheder, der bliver omfattet af producentansvaret.
4. I regi af det nationale plastikcenter igangsættes en dialog mellem plastikproducenter, transportører og interesseorganisationer om at undgå spild af plastik pellets i forbindelse med plastikproduktion.
5. Der igangsættes et sektorsamarbejde med fokus på restaurationsbranchen. I dette sektorsamarbejde skal nuværende forbrug af engangsplastik-emballage i branchen kortlægges med henblik på evt. at fastsætte relevante reduktionsmål. Alternative emballage typer skal miljøvurderes og forskellige forslag til returordninger skal udvikles og afprøves i videst muligt omfang. Dette kan f.eks. være igennem udarbejdelse af et koncept for pant på take-away engangskopper, som kan afprøves f.eks. i form af et pilotprojekt i en eller flere af de større danske byer. Parterne aftaler på et senere tidspunkt, hvordan udvidet producentansvar på emballage og oprydningsansvar som følge af engangsplastikdirektivet kan udmøntes, så der opnås økonomiske incitamenter til at genbruge take-away kopper og dermed reducere forbruget.
6. Det nationale plastikcenter går i dialog med vandselskaberne om muligheder for at oplyse om vandfontæner i det offentlige rum med henblik på at reducere forbruget af kildevand på flaske. Alle offentligt tilgængelige muligheder for at opfylde vandflasker fra fontæner kortlægges og gøres tilgængelige på en app og en hjemmeside, hvor også private virksomheder og foreninger kan bidrage.
7. At kortlægningen af udviklings- og forretningspotentialer for danske plastikvirksomheder omfatter kortlægning af både eksisterende sorteringsteknologier og genanvendelses- og nyttiggørelsesteknologier, samt ny teknologi. På den baggrund drøfter parterne, hvordan det igennem anvendelse af ny teknologi (pyrolyse, termisk forgasning, enzymer mv.) kan sikres, at restplastikaffald, som ikke umiddelbart kan genanvendes, kan bruges som råstof til nye produkter.
8. Regeringens initiativ vedrørende vidensopbygning om mikroplast suppleres med en kortlægning af fordele og ulemper ved forskellige andre anvendelsesmuligheder for spildevandsslam med indhold af

mikroplast, herunder energiproduktion og råstofindvinding ved termisk og biologisk forgasning, fosforudvinding, metaludvinding, enzymatisk behandling mv

9. Der udarbejdes en erfaringsopsamling fra de supermarkeder, der har afprøvet pantordninger for bæreposer.
10. Det nationale plastikcenter skal løbende opsamle erfaringer fra den eksisterende meldeordning på tabte fiskenet, og løbende overveje behov for supplerende aktiviteter frem mod indførelse af et udvidet producentansvar på fiskegrej af plastik i medfør af EU's engangsplastikdirektiv.
11. EU-Kommissionen har fokus på at reducere afgivelse af mikroplast fra dæk og skosåler og vil bl.a. igangsætte udvikling af målemetode til måling af dækafslid. Derudover har den europæiske dækbranche taget initiativ til en brancheplatform, hvor aktører i værdikæden vil samarbejde om at opbygge viden og finde løsninger på at reducere mikroplast fra dækafslid.

Bilag 2 Initiativer i regeringens plastikhandlingsplan

Initiativ 1: Nationalt plastikcenter - samlingspunkt for den danske plastikindsats, som:

- igangsætter værdikæde-samarbejder og vejleder virksomheder i omstilling til cirkulært plastikforbrug
- opbygger viden om plastik og formidler til borgere og virksomheder, kortlægger barrierer for genbrug og genanvendelse af plastik i Danmark
- udvikler designmanualer for plastik, så plastikprodukter designes til genbrug og genanvendelse
- bidrager til udvikling og etablering af fælles europæiske designmanualer

Initiativ 2: Analyse af Danmarks plastikforbrug og håndtering

Plastikmængderne i Danmark kortlægges mere detaljeret med overblik over forskellige plastiktyper og sektorer og hvad der sker med de forskellige typer plastik, når det bliver til affald. Kortlægningen anvendes bl.a. til at prioritere fokusområder for det nationale plastikcenter.

Initiativ 3: Kortlægning af udviklings- og forretningspotentialer for danske plastikvirksomheder

Det danske, de europæiske og globale markeder for plastik, plastikaffald og genanvendt plastik, herunder status for udvikling og efterspørgsel på sorteringsteknologier for plastikaffald kortlægges. Kortlægningen anvendes bl.a. til at udpege danske virksomheders styrkepositioner, samt prioritere fokusområder for det nationale plastikcenter.

Initiativ 4: Prioritering af forsknings- og teknologiudviklingsmidler

Teknologiudviklingsprojekter i forhold til genanvendelse og mere cirkulært forbrug af plastik skal prioriteres i offentlige tilskudspuljer til teknologiudvikling, f.eks. i regi af Det Miljøteknologiske Udviklings- og Demonstrationsprogram.

Initiativ 5: Sektorsamarbejder indenfor f.eks. landbrug, byggeri, restauration og detailbranchen

Det nationale plastikcenter igangsætter en række frivillige sektorsamarbejder i udvalgte sektorer med fokus på at realisere potentialer for mere genbrug og genanvendelse af plastik igennem aktivt samarbejde i værdikæden.

Initiativ 6: Pant- og retursystemet udvides med pant på juice og saft fra 1. januar 2020

Pant- og retursystemet udvides, så også juice og saftprodukter i bl.a. plastik-flasker indsamles og genanvendes til ny fødevarer-emballage. Udvidelsen vil medføre, at yderligere ca. 52 mio. emballager genanvendes via pant- og retursystemet om året. Størstedelen af disse er plastikemballage. Initiativet gennemføres ved ændring af pant-bekendtgørelsen i perioden 2018-19 med ikrafttrædelse 1. januar 2020.

Initiativ 7: Udvidet producentansvar for emballage

Der indføres udvidet producentansvar for emballage fra 1. januar 2025. Producentansvaret skal fremme miljørigtigt design af emballager, herunder plastikemballage, samt sikre at emballage genbruges og genanvendes. Initiativet er allerede finansieret inden for Miljø- og Fødevarerministeriets ramme.

Initiativ 8: Standarder for sortering og indsamling af plastikaffald

Indsamlingsordninger og sorteringskriterier for plastikaffald fra husholdninger standardiseres i hele landet for at understøtte et mere velfungerende marked for genanvendelse af plastikaffald i storskala, samtidig med at det gøres enkelt for danskerne at sortere deres plastikaffald.

Initiativ 9: Danmark støtter EU-Kommissionens engangsplastik-direktiv

Engangsplastik-direktivet reducerer forbruget af de plastiktyper, der ofte ender i naturen som affald i Europa. Direktivet gennemføres i Danmark med fokus på at sikre samarbejde i værdikæden, så udfordringerne med affald i naturen løses effektivt.

Initiativ 10: National informationskampagne for at reducere affald i naturen

Der igangsættes en landsdækkende kommunikationsindsats for at forebygge og reducere mængden af affald i naturen. Indsatsen fokuseres på de affaldstyper, der oftest findes i naturen, fx engangsemballage fra take-away-branchen.

Initiativ 11: Pulje for lokale initiativer til rengøring af de danske strande for plastikaffald

Den landsdækkende kommunikationsindsats suppleres med en 4-årig tilskudspulje med tilskud til lokale frivillige initiativer til at rengøre de danske strande for plastik og andet affald.

Initiativ 12: Forbud mod ikke-nedbrydelige haglskåle

Brug af hagl-skåle af plastik, som ikke kan nedbrydes i naturen, skal forbydes. Til brug for udarbejdelse af et forbud udvikles en kravspecifikation for bionedbrydelighed under danske naturforhold.

Initiativ 13: Undersøgelse af spøgelsesnet i danske farvande og metoder til oprensning

Omfanget af spøgelsesnet (efterladt fiskegrej) i danske farvande kortlægges og der afprøves metoder til effektiv oprensning, samt vejledning til fiskerne om, hvordan tab af fiskeredskaber kan forebygges.

Initiativ 14: Forbud mod uddeling af gratis bæreposer med hank

Gratis udlevering af bæreposer med hank i detailhandlen forbydes. Forbuddet vil gælde alle typer af bæreposer med hank, så forbrugere motiveres til at reducere forbruget.

Initiativ 15: Forbud mod tynde plastikbæreposer med hank

Brug af tynde plastikbæreposer forbydes. Forbuddet vil ikke gælde fx fryseposer, affaldsposer og rulleposer til frugt og grønt i supermarkederne, da disse har en fødevare-hygiejnefunktion.

Initiativ 16: Danskernes bæreposeforbrug skal halveres inden 2023

Der indgås en frivillig aftale mellem miljø- og fødevarerministeren, Dansk Erhverv, COOP og andre relevante butikskæder om at arbejde for en halvering af bæreposeforbruget inden 2023.

Initiativ 17: Udvikling af krav om reduktion af engangsplastikforbrug ved større arrangementer

Kommunernes muligheder for at regulere engangsplastikforbrug i forbindelse med godkendelse af afholdelse af større arrangementer kortlægges. Der udarbejdes desuden et idékatalog over mulige tiltag, som kan anvendes til at reducere engangsplastikforbrug. Dette kan fx være opsætning af vandfontæner ved større events.

Initiativ 18: Analyse af emballageafgiften på engangsservice for at reducere plastikforbrug

Emballageafgiften på engangsservice skal kun differentieres efter materialetype, hvis det er miljømæssigt fornuftigt. For at afdække dette udarbejdes der en række livscyklusanalyser af alternativerne til engangsservice af plastik. I aftale mellem regeringen, Dansk Folkeparti og Radikale Venstre om sanering af bøvlende og byrdefulde afgifter af 23. august 2018 er det aftalt, at der skal gennemføres en analyse af afgift på engangsservice, som skal afdække om afgiften kan differentieres til fordel for bionedbrydeligt affald frem for fx plastik.

Initiativ 19: Forbud mod tilsætning af mikroplast i kosmetiske produkter

Bevidst tilsætning af mikroplast i kosmetikprodukter, der vaskes af (rinse-off), forbydes. Der udarbejdes desuden et beslutningsoplæg om, hvorvidt bevidst tilsat mikroplast også kan forbydes nationalt i øvrige kosmetiske produkter (leave-on produkter).

Initiativ 20: Nationalt forsknings- og innovationsnetværk om mikroplast

For at sikre erfaringsudveksling og synergi mellem de mange forskellige forskningsprojekter om mikroplast, som gennemføres nationalt og internationalt, etableres et nationalt forsknings og innovationsnetværk om mikroplast. Netværket vil omfatte myndigheder, universiteter, rådgivere, forbruger og interesseorganisationer og være tilknyttet til det nationale plastikcenter.

Initiativ 21: Vidensopbygning om mikroplast i spildevandsslam

Forekomsten af mikroplast i spildevandsslam skal kortlægges. Der skal etableres mere viden om, hvor store mængder mikroplast, der er i slammet, herunder hvilken miljøpåvirkning dette medfører, når spildevandsslammet spredes på landbrugsjord.

Initiativ 22: Vidensopbygning om mikroplastudledning fra kunstgræsbaner og mulige alternativer

Mængden af mikroplast, som spredes fra kunstgræsbaner til det omgivende miljø, skal kortlægges mere præcist med henblik på at vurdere, om der er behov for initiativer til at forebygge spredningen. Desuden skal mulighederne for at anvende alternativer til gummigranulatet kortlægges. Dette kan f.eks. være granulat af kork eller kokosfibre.

Initiativ 23: Vidensopbygning om fordele og ulemper ved biobaseret og bionedbrydelig plastik

De miljømæssige og samfundsøkonomiske effekter ved brug af biobaseret plastik i stedet for fossilt-baseret plastik skal kortlægges. Det skal desuden kortlægges i hvilket omfang bio-nedbrydeligt plastik kan bio-nedbrydes under danske naturforhold.

Initiativ 24: Kortlægning af PVC-produkter på det danske marked og substitutionsmuligheder

Mængder, typer og forbrug af PVC på det danske marked kortlægges, herunder graden af genanvendelse og mulighederne for substitution med andre plastiktyper.

Initiativ 25: Fælles europæiske krav til design for genanvendelse

Danmark vil arbejde for, at der på EU-niveau stilles krav til design og produktion af plastikprodukter, så de designes til genbrug og genanvendelse og uden problematiske stoffer, der hindrer genanvendelse. Desuden vil Danmark arbejde for, at der på EU-niveau laves kvalitetsstandarder for genanvendt plastik for at fremme høj kvalitet i plastikgenanvendelsen og øge andelen af genanvendt plastik i nye produkter.

Initiativ 26: Opprioritering af Danmarks internationale engagement

Danmarks deltagelse i regionale og globale fora opprioriteres med fokus på at være med der, hvor der på baggrund af danske styrkepositioner kan bidrages til løsninger.

Initiativ 27: Styrket indsats i de nære havområder

Den danske indsats i forhold til de regionale havkonventioner i Østersøen og Nord-øst Atlanten styrkes. Dette f.eks. ved at Danmark tager initiativ til eller bidrager med støtte til finansiering af initiativer i forbindelse med de regionale handlingsplaner.